

Beste lezer,

Na een jaar van lockdowns en verplicht thuisblijven snakken we allemaal naar een onbezorgde en ontspannen vakantieperiode. Toch kan het geen kwaad om af en toe nog even terug te kijken en na te denken over wat we eigenlijk hebben meegemaakt en welke inzichten dit ons heeft opgeleverd. Dit vakantieboek biedt je genoeg stof voor reflectie, maar ook nieuwe inspiratie: het daagt je brein uit om kennis te nemen van andere werelden, vernieuwende visies, beeldende taal en prikkelende puzzels. Maar omdat een vakantieboek meer is dan dat, ontlokken columns en strips je wellicht een glimlach en laat je je geest dwalen terwijl je een kleurplaat kleurt.

Het zijn de pareltjes uit alles wat we het afgelopen jaar langs hebben zien komen op de uitgeverij. Daarbij hebben we vooral gekeken naar wat nieuw en relevant is voor professionals, ondernemers en managers, maar ook tijdloze informatie ontbreekt niet. We zijn nieuwsgierig naar wat je van het resultaat vindt en kijken ernaar uit om je mening te horen. Wellicht heb je zelfs tips voor de editie van volgend jaar?

Rest ons je veel plezier te wensen; met dit boek, op vakantie en op je werk!

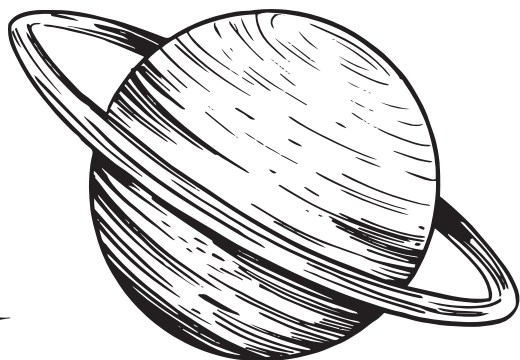
De redactie

*Reacties
welkom*

@BUSINESSCONTACT
#VAKANTIEBOEK OF MAIL NAAR
START@BUSINESSCONTACT.NL

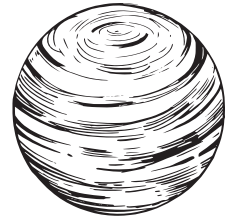
INLEIDING

Als er één aspect is waar we ons als mensheid het afgelopen jaar bewust van zijn geworden is het *ruimte*. De ideale ruimte tussen mensen om elkaar niet met een dodelijk virus te besmetten bijvoorbeeld. Of de beperkte ruimte aan de keukentafel, als je daar je werkdag zinnig probeert door te komen, samen met je partner en kinderen die hetzelfde nastreven. Of de toenemende ruimte die je letterlijk inneemt vanwege de coronakilo's die eraan zijn gevlogen. Komen de muren op je af na de zoveelste dag op rij thuiswerken, dan kun je wegdromen bij het idee van de onmetelijke ruimte in het heelal. Daar kun je eindeloos wegdrijven, ongehinderd door de urenlange luidruchtige calls van je partner, de klusgeluiden van je buurman, de huiswerkvragen van je kids en de onverminderde deadlines van je baas. Hoe heerlijk zou het zijn te zweven tussen de sterren: met zacht gloeiend licht overal om je heen; in complete stilte; je zo licht als een veertje voelend en zonder een enkele zorg aan je hoofd...

De realiteit is anders. Buiten onze beschermende damp-

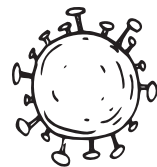
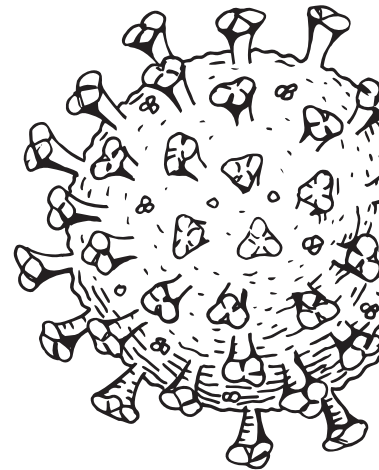
kring is het heelal immers vol gevaren. Een ruimtewandeling is dan ook verre van een ontspannende bezigheid. Astronauten wagen zich alleen naar buiten in uiterste nood. Ze staan dan bovendien in continue verbinding met de aarde en met hun collega's aan boord, zodat men bij de minste afwijking van het protocol kan ingrijpen. We kunnen nog het een en ander leren van de dames en heren die de raketten bouwen en bemannen. Ze zijn op ieder scenario voorbereid, want in de ruimte kun je niet even langs de ijzerhandel als je zonder schroeven zit. Ruimtevaarders weten bovendien als geen ander hoe het is om met een vaste groep mensen in een kleine ruimte te zitten en monotoon hun werkzaamheden uit te voeren terwijl dag na dag verglijdt. En alle communicatie met dierbaren verloopt via een scherm. Zij hebben daarom allerlei strategieën ontwikkeld om die sleur dragelijk te houden. Ook weten ze bij NASA alles over woorden die ruimte innemen zonder inhoud te hebben. In de special dit keer aandacht voor de ruimtevaart.

Al dat thuiswerken heeft ons hyperbewust gemaakt van het belang van de kwaliteit van de ruimte om ons heen. In de eerste lockdown sloegen we massaal aan het Marie Kondoën. Kasten, zolders, kelders en bergingen werden uitgemest. En al die lege ruimte moest natuurlijk meteen een nieuwe bestemming krijgen. Bouwmarkten konden de drukte amper aan.

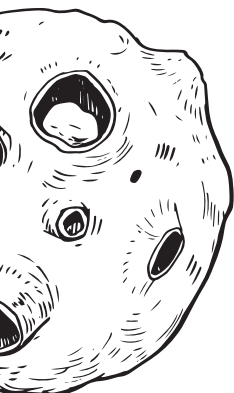
Toen we thuis klaar waren, zochten we buiten de ruimte op. Door de lockdowns was de keuze in activiteiten beperkt: bij vrienden of familie op bezoek gaan kon niet, festivals en sportevenementen gingen niet door, de horeca werd gesloten, net als dierentuinen, musea, pretparken en zelfs de bieb. Wat overbleef was wandelen, eindeloos wandelen, met een coffee of glühwein to go. Wandelen in de stad, maar vooral wandelen in de natuur: bossen en stranden stroomden vol.

Wandelen gaf ook precies de ruimte die we nodig hadden: eindelijk stilte, of juist een goed gesprek! Moe van alle ge-

dwongen schermtijd thuis lieten we de smartphone in onze zak, om eindelijk eens écht om ons heen te kijken. En wat bleek: die natuur is zo gek nog niet. Velen ervoeren voor het eerst hoe waardevol dat groen en dat water zijn, en ook hoe kwetsbaar. We haakten massaal aan bij Greta Thunberg, die al eerder overtuigd was van het belang de ruimte om ons heen te koesteren.

Afgezien van de kortstondige uitstapjes waren we toch vooral thuis, en aan het werk. Het gedwongen thuiswerken had nadelen; zo bleken sommige mensen moeite te hebben om zichzelf aan het werk te zetten en te houden. In deze editie van het Vakantieboek besteden we daarom weer aandacht aan het hoe en waarom van uitstelgedrag. Maar de lockdown bood ook kansen. Zeker werknemers met micro-managende leidinggevenden voelden eindelijk wat ruimte om de boel wat meer de boel te laten. Ze zetten hun virtuele niet-storen-bordje aan en hun scherm op zwart bij iedere Teams-vergadering en genoten ervan even niet zichtbaar te zijn. Zij waren waarschijnlijk productiever dan ooit. Thuiswerken zal voor velen dan ook een blijvertje zijn, in ieder geval een of twee dagen per week. We hebben de zolder immers toch al als thuiswerkplek ingericht.

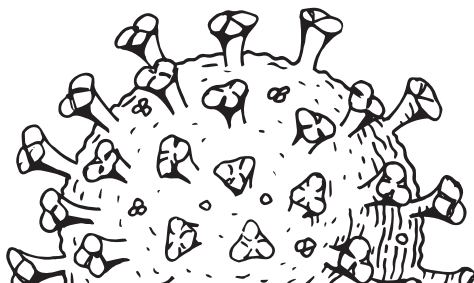
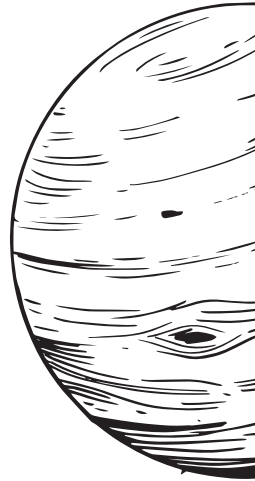
Inmiddels gunt het virus ons wat meer ruimte; ruimte in de zin van vrijheid, om weer mens te zijn, om hoogtepunten samen te vieren en dieptepunten samen te doorstaan, en letterlijke ruimte om ons te verplaatsen van de ene plek naar een hele andere. Bovenal hebben we weer de ruimte om markeringen aan te brengen in de tijd. Dag in, dag uit, dag en nacht op dezelfde plek zijn doet wat met een mens. Het maakt de dagen eentonig, wat verklaart waarom de dagen zich voortsleepten maar het afgelopen jaar tegelijkertijd lijkt te zijn omgevlogen: het gebrek aan memorabele momenten maakt dat dit jaar niet voelt als een compleet jaar. Nu kunnen we de tijd en ruimte weer compartimentaliseren: dát is werk, dát is thuis en dát is de sportschool, dát is een gewone vrijdagavond, dát is een feestje, dát is een spontane middag op het terras, dát een geplande vakantie.

Laten we hopen dat de ruimte die we nu letterlijk en figuurlijk hebben herwonnen ook ruimte in ons hoofd maakt. Ruimte voor meer inclusiviteit bijvoorbeeld. Ook daarin kunnen we nog iets leren van

de ruimtevaart: op het International Space Station werken wetenschappers uit talloze landen samen, waaronder de Verenigde Staten en Rusland, die juist op dit vlak elkaar decennialang de loef probeerden af te steken. Als de knapste koppen inmiddels inzien dat juist de meest diverse teams met de beste resultaten boeken, wie zijn wij dan om dat te betwijfelen? Bevrijd je bedrijf van kokervisie en blinde vlekken door mensen met allerlei achtergronden te betrekken bij de stappen die je zet. Zo geef je iedereen een eerlijke kans en word je succesvoller. Laat het old boys' network dus voor wat het is, en geef juist nieuw en onvermoed talent de ruimte om te *shinen*.

Corona zette de wereld op z'n kop, maar mensen bleven mensen. We pasten ons aan of boden weerstand. We plukten de vruchten en likten onze wonden. We deden wat we altijd deden en altijd zullen blijven doen: we vonden een manier om door te gaan. Sommigen kwamen sterker uit de strijd, sommigen zwakker, maar allemaal werden we wijzer.

Gebruik deze vakantie om alles wat het afgelopen jaar voorbijkwam op een rijtje te zetten en te duiden, zodat je voordeel kunt doen met alle opgedane wijsheid. En om die te voeden en te prikkelen biedt dit Vakantieboek een rijkdom aan inspiratie.

LEREN *en* EXPERIMENTEREN

Het menselijk brein is gemaakt om te leren. Van jongs af aan is alles in de hersenen erop gericht nieuwe informatie te duiden en in te passen. En we gaan daarbij, zelfs als kind al, verrassend methodisch te werk. Als we geconfronteerd worden met iets dat we niet verwachten, ontwikkelen we in ons hoofd eerst een theorie over hoe zoiets onverwachts heeft kunnen plaatsvinden. Vervolgens toetsen we deze theorie in de praktijk. We leren in feite dus heel veel door te experimenteren.

Ons onderwijssysteem is vooral gericht op het overdragen van kennis: we stoppen onze hoofden vol met wat anderen hebben ontdekt. Maar in feite leren we meer als we zelf mogen nadenken over waarom iets is zoals het is en onze veronderstellingen in de praktijk mogen toetsen. Onze hoogcomplexere samenleving kan niet zonder de overdracht van basisinformatie. We hebben een referentiekader nodig om enig begrip te kunnen hebben van wat er om ons heen gebeurt. Toch is het goed om meer ruimte te creëren voor zelf proberen, 'aanmodderen' desnoods. Want de kennis die mensen op die manier opdoen, blijft ze voor altijd bij.

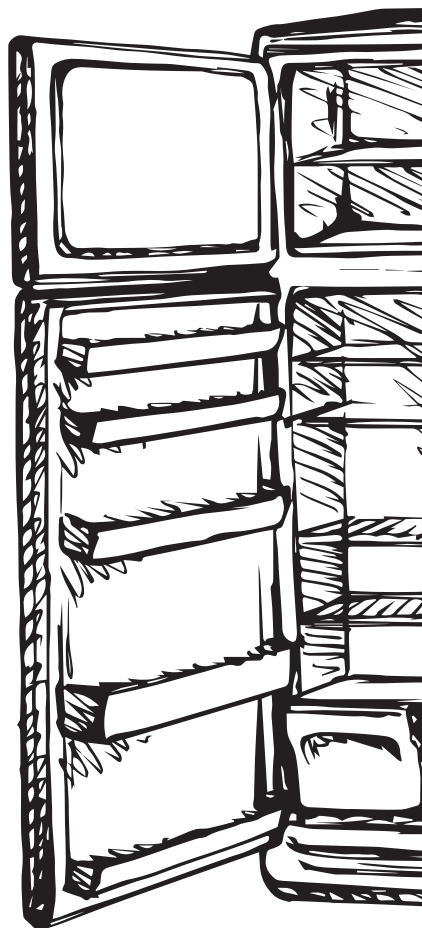
Leren doen we niet alleen op school, maar ons hele leven lang. Als manager kun je je teamleden een dienst bewijzen door niet alles voor te kauwen, maar ze de ruimte te geven om zelf uit te zoeken hoe iets het beste werkt. Je zult versteld staan van de resultaten.

LAAT JE MAIL *even* AFKOELEN

Arjan Broere, trainer, productiviteitsexpert en auteur van onder meer De kleine productiviteitstips voor dummies, geeft een slimme tip voor haastige mailers.

Ken je dat: je verstuurt een mail en op het moment dat je op 'Verzenden' klikt schiet je opeens te binnen dat je de bijlage vergeten bent mee te sturen of dat er nog mensen in de CC staan voor wie jouw mail bepaald niet bedoeld was. Voorkom dat ongemak en het vaak gestuurde 'en nu met bijlage'-mailtje met een eenvoudige mailregel voor uitgaande mail. In die regel bepaal je dat alle mails vijf minuten in Postvak Uit blijven staan voor ze verzonden worden. Ook handig als je wat heetgebakerd bent, want in die vijf minuten ben je ongetwijfeld alweer enigszins afgekoeld.

Outlook is een van de weinige mailprogramma's waarin je ook regels voor uitgaande mail kunt maken. Gmail-gebruikers kunnen met de dienst Boomerang aan de slag om hetzelfde te bereiken. MailActOn biedt een aantal diensten voor de Mac-mailgebruikers, waaronder vertraagde aflevering van mail.

DE 5 FASEN *van* OP AFSTAND SAMENWERKEN

Opvallend veel organisaties klagen sinds de coronacrisis over de toegenomen 'e-mailterreur'. Hierdoor komen ze nauwelijks meer aan het echte werk toe. Innovatie-expert Kim Spinder, auteur van We Quit Mail en Het kleine innovatieboek, laat zien dat het tijd wordt voor een heel nieuwe manier van werken.

We hebben natuurlijk communicatie nodig om samen te werken. Maar we kunnen dat best wat slimmer doen. We verwachten vaak dat we de hele dag bereikbaar zijn en à la minute op mailtjes en last minute vergaderverzoeken reageren. Maar wat als we het omdraaien, en ervan uitgaan dat we niet de hele tijd meer bereikbaar zijn? Hoe zou je dan naar je werk kijken?

0. Je moet aanwezig zijn

Niet al het werk kan op afstand plaatsvinden. Wanneer je wijkverpleegkundige, bouwvakker, of arts bent, moet je vaak wel aanwezig zijn en ga je iedere dag naar je werk. In sommige gevallen is het wel de vraag of fysieke aanwezigheid echt nodig is, of dat je het zelf graag wilt. Er kan dankzij moderne technologie steeds meer op afstand.

1. Je mag één dag per week thuiswerken

Pre-corona zaten veel organisaties op dit niveau. Je mocht één dag per week thuiswerken, maar onderling werden er wel grapjes over dat 'thuiswerken' gemaakt. Soms werd er openlijk getwijfeld of je op vrijdagmiddag wel echt thuis aan het werk was. Het was de uitzondering in plaats van de regel. Hierdoor werd thuiswerken niet echt optimaal gefaciliteerd en dat maakte het soms onhandig, omdat je niet bij al je spullen kon.

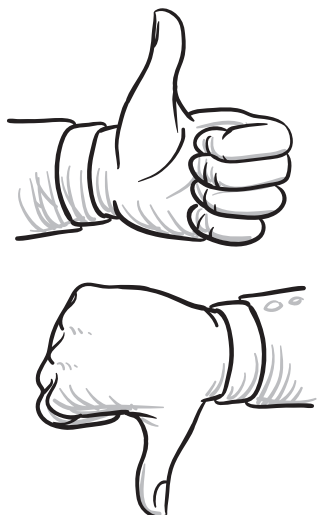
2. Je speelt online kantoortje

In fase 2 hebben organisaties geaccepteerd dat werken op afstand geen tijdelijke uitzondering is, maar nog wel even zal blijven. Door snelle aanpassingen en licentie-uitbreidingen wisten we elkaar tijdens de eerste lockdown ook online weer razendsnel te vinden. Omdat we ineens op afstand moesten samenwerken, wist niemand hoe je dat precies doet. Daarom kopieerden we hoe we op kantoor werkten, dus alle routines en werkprocessen, naar thuiswerken. Je ging online verder waar je op kantoor was gebleven. Rende je op kantoor van overleg naar overleg, dan doe je dat nu thuis ook, maar dan in Teams of Zoom. Je kwam er al snel achter: een dag vol afspraken op kantoor was vermoeiend, maar een hele dag in online vergaderingen is funest voor je motivatie, je productiviteit én je werkplezier. Als organisatie wil je eigenlijk niet op dit level blijven hangen, want dan heb je het slechtste van beide werelden.

3. Je ervaart de voordelen van samenwerken op afstand

Steeds meer organisaties ervaren de voordelen van samenwerken op afstand. In de toekomst is wellicht minder kantoorruimte nodig, medewerkers kunnen flexibeler hun werktijd indelen en er zijn betere tools om op afstand te werken. Medewerkers hebben hun thuiswerkplek gepimpt met een goede bureaustoel, extra scherm en microfoon. Je videobelt je niet meer suf, want je investeert in asynchrone werkprocessen die vergaderingen beginnen te vervangen, met tools als Basecamp, OneNote of Miro. Ook handig voor collega's die er niet bij zijn om later terug te lezen. In deze fase pionier je en experimenteer je met wat het beste werkt. Deze tijd is bij uitstek een kans om nieuwe dingen uit te proberen. Succesvol samenwerken op afstand is namelijk een heel andere manier van je werk organiseren.

4. Je werkt asynchroon samen

Je bereikt als organisatie fase 4 wanneer je echt asynchroon, dus niet tegelijkertijd, samenwerkt. Medewerkers ontwerpen zelf hun beste manier van werken. Waar, wanneer, en met wie ze samenwerken aan resultaten bepalen ze dus zelf, in plaats van dat er wordt gestuurd op aanwezigheid. Je beoordeelt mensen op basis van wat ze doen en opleveren en niet op hoe en wanneer ze dit doen. De basis van deze manier van samenwerken is vertrouwen. In deze fase ontwerpen organisaties nieuwe processen voor besluitvorming. Vergaderingen die geen output opleveren worden geschrapt. Denk hierbij aan sessies waarin een rondje langs alle medewerkers wordt gedaan en iedereen vertelt waar hij of zij mee bezig is. Deze 'statusupdates' worden schriftelijk gegeven, zodat iedereen op de hoogte blijft. Als er vergaderingen zijn, worden deze goed voorbereid en opgenomen voor de mensen die er niet bij kunnen zijn. Zij krijgen de mogelijkheid om later nog te reageren. Soms duurt het nemen van een besluit hierdoor wat langer. Maar als iedereen online kan meepraten, ook als je introvert bent, kom je tot betere besluiten.

